

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Het onverderfelijke leven

*“Jezus Christus,
Die het leven en
de onverderfelijk-
heid aan het
licht gebracht
heeft door het
Evangelie”
2 Tim. 1:10b*

Er is alle tijden door een strijd gevoerd tegen ziekte en dood. Maar ondanks het feit dat de medische wetenschap tot ongekende hoogte geklommen is en er nog steeds naar middelen gezocht wordt om de ernstigste kwalen te bestrijden, toch is het middel nog nooit gevonden tegen bepaalde ziekten en de dood. Dat middel zal ook nooit gevonden worden. Heeft men een probaat middel tegen een bepaalde kwaal gevonden, of een andere kwaal steekt de kop op. De strijd zal blijven voortduren zolang de wereld bestaat. Er mag dan veel bereikt zijn in medisch opzicht, de dood gaat door tot alle mensen. Ook met Pasen is nog niet zoveel veranderd in deze wereld. Na Pasen is de dood voortgegaan. Nog dagelijks sterven mensen. We zien geregeld rouwstoeten door de straten gaan; graven worden gedolven. Waar blijkt het nu uit, dat de dood op Pasen overwonnen is?

Heerst de dood toch niet als een onoverwinnelijk koning in deze wereld? Dat geldt niet alleen de wereldling maar ook degenen die God vrezen. Wat bedoelt Paulus er eigenlijk mee, dat Jezus Christus de dood te niet gedaan heeft en het leven en de onverderfelijke aan het licht gebracht heeft. Blijkt het tegendeel maar niet al te veel in deze wereld en in ons persoonlijk leven? Leven we niet veeleer in een Paasloze wereld? En toch heeft Paulus gelijk. Om dat te verstaan moeten we allereerst letten op de vraag: wat is de dood eigenlijk? Dan is de lichamelijke dood nog maar een onderdeel van een veel groter geheel. De dood is straf

op de zonde. Toen de mens zich vergreep aan de verboden vrucht in het paradijs daalde de nacht van zonde en dood over de aarde. De mens kwam onder het oordeel van de drievoudige dood. Ook al stierf Adam nog niet direct na zijn zonde, toch werd de band met God verbroken. Hij viel in de geestelijke dood en daarop zou ook de tijdelijke en tenslotte de eeuwige dood volgen. Het is nog genade van God dat Hij de volle straf nog niet aan de mens voltrok. De mens stierf de geestelijke dood, maar Hij stelde de tijdelijke en de eeuwige nog uit. Dat u er nog mag zijn, dat u nog in het heden der genade verkeert, is nog Gods genade over ons. Toch moest die schuld verzoend worden en de straf op de zonde gedragen. Het is Christus geweest Die in onze verlorenheid is afgedaald. Hij is op Golgotha verzonken geweest in de diepte van de dood. Helse angsten en benauwdheden hebben Hem getroffen. Zo heeft Hij de dood te niet gedaan. Door de dood van Christus is de dood gedood en Hij heeft het leven, het eeuwige leven aan het licht gebracht. De weg tot God is gebaad. Er is weer leven te midden van de dood. Er is een middel tegen de dood en dat is de dood en opstanding van de Heere Jezus Christus.

Nee, het werk van Christus komt niet ieder zonder onderscheid ten goede. Hij is die weg gegaan voor Zijn uitverkorenen en ieder nu die in Christus gelooft, heeft het eeuwige leven. Hij sterft niet meer, want hij is al gestorven met Christus aan het kruis. Dat is de

machtige prediking van Pasen. Hij is de dood ingegaan en aan de andere kant van de dood opgestaan. Hij ontvangt het leven dat niet meer sterft. Maar Hij heeft het leven niet alleen verworven, maar Hij maakt er mensen deelgenoot van. De verzezen Paasvorst roept het uit: “Ik leef en gij zult leven”. Dat leven begint niet pas, wanneer Gods kinderen de eeuwige zaligheid binnengaan, maar hier op aarde wordt al iets van die heerlijkheid gesmaakt. Het wordt in beginsel ons deel, als Christus ons door Zijn Geest van dood levend maakt. Maar dat beginsel is niet meer te stuiten. Het zal in zijn volle heerlijkheid geopenbaard worden.

B. de Romph

*Het is nog
genade van
God dat Hij de
volle straf nog
niet aan de
mens voltrok.*

“Het was de gevallen mens, als rebel tegen God, die hier Christus kruisigt.

Allen zijn wij van nature vijanden van God en verwerpers van Christus, van de wet en van het evangelie.

G. Wisse, De zeven kruiswoorden

Danken en bidden, Filemon 4-7

Let op

Opvallend is dat op de aanhef en het adres van Paulus' brief een dankzegging volgt. Ik dank mijn God uwer altijd gedachtig zijnde in mijn gebeden (vs. 4). Het beginnen met een dankzegging was in de Griekse wereld een bekende zaak. Het was zelfs een onderdeel van de Griekse briefstijl. In deze brief en andere brieven laat Paulus zien dat hij een kind van zijn tijd is. Maar het is een bekend gezegde: wanneer twee hetzelfde zeggen of schrijven bedoelen ze nog niet hetzelfde. Dit kan ook nu gezegd worden. Wanneer de Griek het woord 'dankzegging' gebruikte dankte hij voor het feit

dat de geadresseerde de brief in goede gezondheid en welstand mocht ontvangen. Men bad daarvoor zelfs tot een god. Nu is Paulus' oogmerk anders en gaat verder. Paulus denkt aan het geestelijk welzijn. Dat wil niet zeggen dat het tijdelijke voor hem geen enkele waarde had of weinig waarde. Zo was het bij hem niet. Het tijdelijke leven en alles wat daarbij betrokken is ging aan Paulus niet voorbij. Paulus zag er naar uit en als hij bemerkte de zegen, de hulp, de bijstand van de Heere dan was hij verblijd en het leidde tot dankzegging. Echter het geestelijke eeuwig welzijn sprak voor hem bijzonder. Die rijke zegen

gunde hij iedereen. De geestelijke welstand van Filemon staat Paulus voor de aandacht wanneer hij met zijn brief begint. Wat is dat goed, wanneer gedacht wordt aan het geestelijke leven van iemand die men schrijft, belt of spreekt. Nu is er nog iets wat opvalt. Met nadruk zegt Paulus: ik dank mijn God. Het persoonlijk voornaamwoord houdt veel in. Het spreekt niet in de eerste plaats van Paulus' keus. Maar van de genade-daad des Heeren. Vandaar dat Paulus ook geschreven heeft aan de Efeziërs: Wij waren van nature kinderen des toorns gelijk ook de anderen. Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde, waarmede Hij ons liefgehad heeft. Ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus (uit genade zij gij zalig geworden). Ef. 2:3b-5. In het huisgezin des Heeren is Paulus wedergeboren en heeft hij het Abba Vader leren stamelen en positief uitspreken. Wat is de wil van God de Heere in Christus Jezus door de machtige werking van de Heilige Geest groot en rijk. Het 'mijnen' maakt niet groot. Het geeft steun en kracht. Levensgrond en stervensgrond. Het leidt ook tot het belijden. De grote Schepper mag ook mijn God zijn en van anderen. Tot die anderen behoort voor Paulus ook Filemon. In het gebedsleven van Paulus heeft Filemon een plaats.

Voorbidder

Paulus kan genoemd worden een voorbidder voor de gemeenten. Dat Filemon apart genoemd wordt zal een bijzondere reden gehad hebben. Die reden wordt aangegeven in vers 5. Ik hoor uw liefde en geloof hetwelk gij hebt aan de Heere Jezus en jegens al de heiligen. Paulus heeft van Filemon veel goeds gehoord. Vrienden en

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen van ds. B. de Romph over 2 Tim. 1:10b "Het onverderfelijke leven". Ds. J.M.J. Kieviet gaat verder met de behandeling van het avondmaalsformulier. Ds. M.C. Tanis gaat verder met schrijven over de brief aan Filemon. Ds. P. Roos schrijft over de uitspraak van de Hoge Raad aangaande de SGP. Ds. P. den Butter mag weer zover hersteld zijn dat hij weer een bijdrage voor ons blad kan leveren over koning Joram. Ook treft u een terugblik aan op de gehouden ontmoetingsdag in Werkendam. Verder enkele persberichten en boekbesprekingen.

Ds. P. den Butter

De fam. ds. P. den Butter is verhuisd van Middelharnis naar Veenendaal. Het nieuwe adres is: De Roef 3, 3904 PC Veenendaal, tel. 0318-554525. We hopen van harte dat het ds. Den Butter gegeven mag worden in Overberg voor te gaan en ambtelijk werk te doen alsook dat hij weer geregeld zijn gewaardeerde bijdragen mag leveren voor ons blad.

Ontmoetingsdag

We willen u alvast de datum doorgeven van de komende ontmoetingsdag: zaterdag 18 september D.V. op Urk.

Zendingsdag Elburg

D.V. woensdag 21 juli.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. 14 mei verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 6 mei.

AvH

bekenden van Filemon hebben over hem gesproken met Paulus. Ze gaven Filemons geestelijk leven en houding door. Dit spreekt van goed samenleven. Behorend tot hetzelfde gezin. Het is te hopen dat het nog voorkomt. Als het goed is spreekt leven van leven en is men verblijd wanneer er van leven gehoord wordt. In elke tijd. De werkwoordsvorm die door Paulus wordt gebruikt spreekt van gisteren en vandaag. Paulus heeft het in zijn brief over Filemons liefde en geloof. Opvallend is dat Paulus in brieven de omgekeerde volgorde gebruikt namelijk geloof en liefde, bijvoorbeeld in 1 Thess. 3:6. Naar de praktijk van het geestelijke leven gaat het geloof voorop en daarna het geloof door de liefde werkende (Gal. 5:6). Daarin schittert de echtheid van het geloof uit. Vandaar is het te vatten wat Paulus bedoelt. De echtheid van het geloof in de Heere Jezus wordt getoond door de liefde jegens de Heere Jezus en tegenover de heiligen. De apostel Johannes wijst daar ook op in zijn zendbrief. De geloofsband aan de Heere Jezus leidt tot de liefde. Paulus schrijft: tot al de heiligen. Zo was het bij Filemon en zo is het nog. Nu gebruikt Paulus een aan-

duiding die in zijn brieven meer voorkomt. Heiligen. Wie zijn dat? Ook nu? In art. 29 van de N.G.B. wordt een duidelijk antwoord gegeven. Daar het behoort tot het belijden van de kerk geven we het door. Heiligen zijn zij die door een waar geloof de enige Zaligmaker Jezus Christus hebben aangenomen, de zonde vlieden en de gerechtigheid najagen. De ware God en hun naaste liefhebben, niet afwijken noch ter rechter noch ter linkerhand en hun vlees kruisigen met de werken. Alzo nochtans niet alsof er nog geen grote zwakheid in hen zij maar zij strijden daartegen door de Geest al de dagen huns levens nemende de toevlucht gestadiglijk tot het bloed, de dood en het lijden en de gehoorzaamheid des Heeren Jezus in Denwelken zij vergeving hunner zonde hebben door het geloof in Hem. Laten we hier niet overheen lezen. Het is een levenskenmerk van al de heiligen. Het was Filemon eigen en ook Paulus.

Gebedsdoel

Werd nu in vers 5 de oorzaak van de dankzegging nader uitgewerkt, in vers 6 wijst Paulus op wat de inhoud van zijn gebed is voor Filemon. Het gebed is dat de

gemeenschap van Filemons geloof krachtig worde in de bekendmaking van alle goed. Paulus' gebed is gericht op geestelijke wasdom. De werkzaamheid van het geloof moge krachtiger, rijker zijn. Nu zal die geloofsgroei bemerkt worden in kennis van al het goede. De Statenvertalers schrijven dat we moeten denken aan al de christelijke deugden. Bij toename van kennis hiervan en hierin zal het geloofsleven wassen. Samenvattend kunnen we zegen dat Paulus met het goede bedoelt het zedelijke en geestelijke wat de wet vraagt en dat tot het doen van goede werken leidt. We kunnen denken aan de levensheiliging. Een rijk Godvruchtig leven. Tot eer van de Heere en tot zegen van de naaste. Dit alles nu komt niet tot stand door eigen prestatie. Maar gelijk de rank alles ontvangt uit de wijnstok, zo vloeit alles uit Christus in en werkt door in de Zijnen. Zonder Mij kunt gij niets doen. Maar door Mij geschiedt alles. Die wetenschap leidt voor Paulus tot het voortdurend gebed. Ook voor Filemon. Ons ambtelijk gebed blijft toch niet beperkt tot de diensten?

M.C. Tanis

*Als het goed is
spreekt leven
van leven en
is men verblijd
wanneer er van
leven gehoord
wordt.*

Kerkelijk actueel

SGP

Nadat ik mijn vorige aflevering had verzonden, werd kort daarop de uitspraak van de Hoge Raad openbaar. Eigenlijk had mijn artikel geschreven kunnen zijn na die uitspraak. Ik schreef namelijk over onze positie in het maatschappelijke leven van ons volk. Het belang van de zaak rond de SGP is groot. Dus wil ik er graag nader op ingaan.

Ernst van de zaak

Het is begrijpelijk dat er reacties komen, die het betreuren dat het Reformatorisch volksdeel en de SGP om deze zaak in het nieuws komt. Op de keper beschouwd vind ik dat ook. Er zijn zaken die oneindig belangrijker zijn. Het gebeurt helaas meer dat onder ons zaken van minder belang het beeld bepalen. We moesten dat

niet willen en we mogen dat niet nastreven. Er zijn er in onze flank die dat juist wel met verve verdedigen: strijden voor splinterzaken. Maar de werkelijkheid is, dat een belangrijk deel van de achterban desondanks zo denkt. Zou het verstandig zijn als het hoofdbestuur van de SGP toch haar standpunt zou wijzigen? Met het gevolg dat de partij uiteen valt? Sterker nog,

moeten wij ons op commando aansluiten bij het vrouwenstandpunt van ons volk en onze eigen mensen tegen de haren instrijken? Het standpunt van de vrouwenemancipatie, zoals dat leeft in Nederland, lijkt me beduidend meer aan herziening toe dan het SGP-gevoelen. Stel u voor: de regering wil eigenlijk vrouwen weghalen uit het gezin, liefst door 4 á 5 dagen te werken; het is een zaak van opgelegde dwang; meisjes moeten gestimuleerd worden in de richting van specifieke mannenberoepen; ze moeten meer studeren in de exacte vakken; wie weigert wordt zwaar gepakt door de Belas-

*In de wereld
moet een
vrouw er zo
uitzien: een
spijkerbroek,
een mannen-
kapsel,
klikkende
laarzen,
provocerende
taal en vooral
ook afstand
nemen van en
neerkijken op
de gezinstaak.*

tingdienst; enz. enz. Het betekent onderminning van het gezin en een onbijbelse ontwikkeling. Voeg daarbij dat het ook consequenties kan krijgen voor kerkelijke ambten. Wat me het meest stoort is dat de overheid deze zaken (emancipatie van vrouwen en daaraan gekoppeld van homo's) afdwingt als een opgelegde dwang. Over discriminatie gesproken.... Als ik dit alles overweeg, zeg ik: we moeten hieraan niet toegeven. Het is pure afgoderij, het zijn de heilige huisjes van de moderne mens. Een nieuw soort religie, de religie van de mens. Hiermee toon ik begrip voor hen die willen vasthouden aan de huidige lijn binnen de SGP. Laat het zo zijn dat de SGP hierin volgens sommigen wat te ver gaat, de uitspraak van de hoge raad en het vrouwbeeld dat daaruit voortvloeit, gaat oneindig veel verder. Laten we daar goed van doordrongen zijn.

Het bewuste vrouwbeeld onder ons en zeker in SGP-kringen is een andere dan dat van de wereld. In de wereld moet een vrouw er zo uitzien: een spijkerbroek, een mannenkapsel, klikkende laarzen, provocerende taal en vooral ook afstand nemen van en neerkijken op de gezinstaak. Ik overdrijf opzettelijk iets, maar niet zo heel veel. Zo zijn, of moet ik zeggen, zo waren vrouwen in onze kring niet. Ik weet dat ook in onze regio's vrouwen best een viooltje meespelen. Herinner ik me niet een kerkenraad, waar ik voelde dat vrouwen op de achtergrond, hoewel afwezig, toch meebeslisten over kerkelijke zaken? Er zijn gemeenten geweest waar allerlei twisten vooral leefden in de kring van de vrouwen. Dus daarmee ben ook ik bekend.

Maar als ik nu denk aan mijn eigen moeder, dan zou ik omreden van de gesignaleerde maatschappelijke ontwikkeling dankbaar kunnen zijn dat ze dit alles niet heeft meegemaakt. Ze zou zich absoluut vreemd gevoeld hebben. En wat zou de reactie zijn van de Tweede Kamer, als er een John Knox zou zijn die deze woorden voorlas: "Desgelijks gij vrouwen, zijt uw eigenen mannen onderdanig; opdat ook, zo enigen den

Woorde ongehoorzaam zijn, zij door den wandel der vrouwen zonder Woord mogen gewonnen worden; Als zij zullen ingezien hebben uw kuise wandel in vreze. Welker versiersel zij, niet hetgeen uiterlijk is, *bestaande* in het vlechten des haars, en omhangen van goud, of van klederen aan te trekken; Maar de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk *versiersel* van een zachtmoedige en stillen geest, die kostelijk is voor God (vers 4). Want alzo versierden zichzelf eertijds ook de heilige vrouwen, die op God hoopten, en waren haar eigen mannen onderdanig" (1Petr.3:1-5). Trouwens, ook onder ons zou er nog heel wat bijgeschaafd moeten worden als Petrus zou opstaan.

Toch hebben deze woorden en andere de positie van de vrouw mede bepaald in vroegere tijden. Ik denk weer aan mijn moeder: levend voor het gezin, altijd thuis als je uit school kwam, voortdurend bezig, niet op de eerste rang zittend, op een vanzelfsprekende manier de positie van "je vader" erkennend. Toch noemde mijn vader haar zijn beste ouderling; en ik weet hoe ze hem ook op een kordate manier wel kon wijzen op zijn ambtelijke zwakheden. En wie kon dat nu beter dan zij? Hij was daar ook op geen enkele manier door gefrustreerd; integendeel, hij behandelde haar met veel respect en liefde. Hoe kwam dat? Omdat de vreze des Heeren die verhouding bepaalde. Is dat nu onder ons niet meer zo? Er zullen zeker kringen zijn waar dat nog zo is. Maar de tijd is nu eenmaal een andere en die tijdgeest vreet wel aan dit alles. Natuurlijk zijn er gelukkig nog kringen waar de verhoudingen zo zijn; ik kan me dan voorstellen dat de Hoge Raad voor zulke mensen niets anders betekent dan de "raad der jongelingen". Ik doel, zoals u begrijpt op de verkeerde raadgevers van Rehabeam. Als ik soms foto's zie van vrouwen uit Reformatorische kring die leiding geven aan maatschappelijke organisaties, dan zijn dat heel andere vrouwen dan Agnes Kant en Femke Halsema. Dat heeft te maken met hun werkelijke "sieraad".

Voortgang van de zaak

Ik zou hier nog graag op doorgaan, maar ik moet concreet naar de SGP. Wat moet men nu? Ik hoor zeggen dat de overheid aan zet is. Dat lijkt me de vraag. Van der Vlies heeft uitgeroepen, als ik mij goed herinner: Verbied ons dan maar! Dat kan gebeuren. Zal dat ook zo gaan? Natuurlijk niet; er zal vriendelijk overlegd worden. Maar juist dan moet je nog meer oppassen.

Naar mijn oordeel is evengoed de partij aan zet. Het werd al duidelijk; mij staat geen aanpassing voor ogen. In de onderwijswereld hebben we een voorbeeld. De Refoscholen wezen voor enkele jaren een medezeggenschapsraad af, op principiële gronden. Maar deze werd enkele jaren geleden verplicht gesteld. Dus..... kwam er toen wel een MR. Ik heb er zelf ook aan meegewerkt. De VGS ook. Hoewel ik goed begreep dat de mensen gelijk hadden die zeiden: laat het er maar op aankomen. Dat zien we nu al. Er wordt al gepleit voor verplichte toelating van kinderen uit onkerkelijke kring. Als dat gebeurt, is het hek van de dam.

Ik weet, er zijn oplossingen zoals: wel het verbod opheffen, maar vervolgens afspreken dat er geen vrouwen zich beschikbaar stellen. Of: bij wijze van uitzondering wel een vrouw op de lijst, maar dan als uitzondering. Er zijn in het verleden, ook in Bijbelse tijden, uitzonderingen geweest. Als er werkelijk een Deborah of een "Anna Maria van Schuurman" onder ons is.

Wat zijn dan de gevolgen? Wel, dan kunnen we zeggen: verbied ons dan maar! Daar zullen kerk en partij niet minder van worden. Nu al zijn er geluiden, die heel positief zijn, ook zelfs buiten de partij. De SGP kan naar mijn idee rekenen op meer stemmen dan kortgeleden. In ieder geval: Laat het erop aankomen! Maar zonder meer doen wat Nebukadnezar zegt, was voor het drietal onmogelijk. Zo liggen de zaken ten diepste nu ook.

U begrijpt dat ik ook vooral bedoel dat we de geestelijke achtergrond van dat drietal nodig

hebben. Ze wisten zich aan God verbonden en steunden op Zijn Woord. Hun houding zou mij en ons moeilijk vallen. Maar die kant zal het toch op moeten. We zullen toch, hoe dan ook, vastlopen in deze maatschappij. Waarom dan nu toegegeven? Dat zou zwakheid zijn. Bedenk echter wel: het kan alleen vanuit een persoonlijk geloof, vanuit de vreze des Heeren. Het blijft dan echter wel een spijtige zaak, dat een zodanige confrontatie om deze zaak gaat, zeker. Daarom zou ik persoonlijk meer denken aan een open brief aan ons volk waarin de SGP klip en klaar aangeeft dat dit punt niet het een en het al is, maar dat we niet buigen kunnen voor de goden van deze eeuw. Deze zaak vraagt om een brede toelichting waarin de volle betekenis van Gods Wet en Woord op alle terreinen in het licht gesteld wordt. De SGP verkeert in de geweldige gelegen-

heid om, nu ze aller aandacht heeft, voor het forum van ons volk en haar overheden, zich openbaar uit te spreken over haar wezenlijke partijprogram. Die zaak is toch al aan de orde vanwege de a.s. verkiezingen. Maar alleen dat program is nu niet genoeg. Verklaar u nader en stuur dat beginselprogram als een ingezonden brief naar alle kranten en laat daarin gehoord worden de gestalten van het geloof en de gehoorzaamheid aan de Heere; ook het waarschuwen tegen de ontwikkelingen in ons volksleven. En dan zijn er vele volkszonden die de aandacht vragen. We kunnen dan en passant ook wijzen op de goden van deze tijd, zoals de sport: er zijn bijna geen agenten meer voorradig om het voetballend publiek in toom te houden. Soms vielen er doden. Wat wil een volk dat dictatoriale verplichtingen oplegt waar niet

om gevraagd wordt en dat alle begrip heeft voor deze sportverdwazing? Trouwens, waarom spelen er geen vrouwen mee in de elftallen? Moet de hoge Raad hier ook niet eens over nadenken? Het is discriminatie ten top! U begrijpt mij hoop ik. Soms moet ik mijn tong afbijten en mijn pen bijsnijden. Maar denkend aan mensen als Luther en Calvijn, aan Kohlbrugge en de Cock moeten we de kern van deze taal wel spreken. Moge de Heere wijsheid geven aan het Hoofdbestuur en moge Hij ons volk gedenken in Zijn rijke gunst. U begrijpt, hoop ik, dat ik dit artikel niet heb geschreven als partij-propaganda. Ik heb ook meermaalen geschreven over de positie van de CU. IK heb deze regels geschreven omdat ik er van overtuigd ben dat de zaak rond de SGP ons allen bezig houdt.

P. Roos

*Waarom
dan nu
toegegeven?
Dat zou
zwakheid zijn.*

Bijbelstudie

JORAM - 1

**2 Koningen 8:16-19;
2 Kronieken 21:1-7,11**

Als de koning sterft is het altijd weer een spannende vraag op welk kompas zijn opvolger zal varen, zowel op politiek gebied, alsook op godsdienstig terrein. Dat is ook het geval als Josafat sterft. Wie is zijn opvolger en wat voor soort koning zal hij zijn? Van het antwoord op die vraag hangt veel af. Onder andere hoe het verder zal gaan met de door Josafat in gang gezette reformatie. Gaat de opvolger daarin verder? Heeft hij op godsdienstig gebied dezelfde opvattingen als zijn vader? Die was een godvrezend man; is de nieuwe koning dat ook?

Na Josafats dood

Ja, Josafat was een godvrezend man. Hij wilde ook graag dat zijn volk de Heere zou vrezen. Van daar de ernstige pogingen om de dienst des Heeren te herstellen en alles tegen te gaan wat die dienst des Heeren afbreuk zou kunnen

doen. Het volk volgde hem wel. Maar toch ging het allemaal niet van harte. Er was in ieder geval één ding wat Josafat niet lukte. Hij slaagde er niet in de hoogten uit Juda weg te nemen (1 Kon. 22:44; 2 Kron. 20:33).

Dat dit met nadruk door de bijbelschrijver wordt meegedeeld zal geen andere bedoeling hebben dan de lezer erop voor te bereiden dat er nu wel eens heel andere dingen verteld zullen moeten worden. De reformatie leek wel aan te slaan, maar raakte toch bij velen het hart niet. Het bleef aan de oppervlakte steken. De vormen waren grotendeels goed, maar het hart kwam lang niet altijd mee. Daar had Josafat geen macht over. Harten veranderen lag niet binnen zijn bereik.

Toen waren er na zijn dood twee mogelijkheden. De ene was dat het volk tevreden zou zijn met de goede vormen die men had aangenomen en met een uiterlijke rechtzinnigheid. Of is daar het andere het geval? Dit namelijk dat ze onder leiding van de opvolger van Josafat heel gemakkelijk een

andere weg inslaan en weer van godsdienst veranderen? Zal dan ook blijken dat ze het werk en de idealen van Josafat spoedig vergeten zijn en dat zijn werk in feite tevergeefs was?

Joram koning geworden

Joram wordt koning. Hij is geen onervaren jonge man meer, want hij is intussen 32 jaar oud. Hij heeft goed gezien wat zijn vader voor zichzelf en voor zijn volk zocht. Dat zijn vader de goede keus had mogen doen en dat hij aan die keus gestalte zocht te geven - Joram wist het terdege wel. Is de keus van zijn vader nu ook zijn keus?

We zouden zeggen dat dit dan intussen wel had kunnen blijken. Dan had Josafat dat toch zeker ook wel geweten. Een vader zal toch wel weten welke kant zijn zoon uit wil. Zoekt hij de Heere te vrezen, of verlaat hij de Heere? Maar toch, hoewel het voor Josafat niet verborgen kan zijn geweest dat Joram nooit echt blijf gegeven had van iets dat ook maar in de verte leek op ware godsvrucht, hij

*De reformatie
leek wel aan
te slaan, maar
raakte toch
bij velen het
hart niet.*

*Zij hebben
verwachting
van Joram,
want onder
zijn regering
zal alles
wel anders
gaan.*

wijst hem wel aan als zijn opvolger.

Weer blijkt die zwakke plek bij Josafat. Al verschillende malen heeft die al te toegeeflijke neiging Josafat parten gespeeld. Nu is dat weer het geval. Het is in feite al begonnen toen Josafat toestemming gaf tot het huwelijk van zijn zoon Joram met de dochter van Achab en Izebel, Athalia. Dat was al vragen om moeilijkheden. Hij heeft toch geweten wie de ouders van Athalia waren, vooral de moeder, de heidense priesterdochter uit Sidon, die de Baälsdienst in Israël had ingevoerd. Trouwens, nadat Joram met deze Athalia getrouwd was zal Josafat toch ook wel gezien hebben wat zij voor een schoondochter was.

Toch wijst Josafat Joram aan als zijn opvolger. Waarom dan? Omdat hij de oudste van zijn zonen is. Was er dan een voorschrift van de Heere dat het zo moest? Nee, zo'n voorschrift was er niet. Het gebeurde daarom ook lang niet altijd dat de oudste zoon zijn vader opvolgde. Salomo was niet de oudste zoon van David en toch regeerde hij. Rehabeam was niet de oudste zoon van Salomo en toch volgde hij zijn vader op. Er was dus geen enkele noodzaak voor Josafat om Joram aan te wijzen. Hij had ook een van zijn andere zes zonen kunnen kiezen.

Die zes waren bovendien ook nog beter dan Joram. Dat zegt de Heere zelf op een wel heel bijzondere manier, namelijk via een brief geschreven door de profeet Elia (21:13). Op die brief komen we vanzelfsprekend nog terug. Maar hoewel die broers zelfs in Gods ogen beter waren dan de oudste zoon koos Josafat toch Joram. Was dat koppige halsstarrigheid? Of was het gebrek aan inzicht en was Josafat al te goed van vertrouwen? Dacht hij dat het misschien toch nog wel een beetje mee kon vallen? Zoals zovele ouders in grote goedgelovigheid er wat hun kinderen betreft ook maar het beste van hopen en intussen zelf weinig doen om hen in goede banen te leiden.

In ieder geval, Joram wordt koning in Jeruzalem en Athalia wordt koningin. Kan dat goed

gaan? Als hij in het spoor van zijn vader blijft gaan, dan wel. Maar als hij in het spoor van zijn schoonvader gaat? En in dat van zijn schoonmoeder? En als zijn vrouw de nodige invloed op hem kan uitoefenen? Er zullen er in Juda en Jeruzalem geweest zijn die hun hart vasthielden en God gesmeekt hebben of Hij hen voor onheil zou willen bewaren. Er zijn er echter ook geweest die het met de reformatie die Josafat wilde bewerken niet eens waren en die in stilte al lange tijd op verandering hoopten. Zij hebben verwachting van Joram, want onder zijn regering zal alles wel anders gaan.

Jorams zonden

Het vat geeft uit wat het in heeft. Joram laat ook zien wie hij van binnen is. 'Hij wandelde op de weg van de koningen van Israël, zoals het huis van Achab deed, want de dochter van Achab was hem tot vrouw geworden en hij deed wat kwaad was in de ogen des Heeren' (2 Kon. 8:18; 2 Kron. 21:5). Het huis van Achab nadoen; de dochter van Achab tot vrouw hebben; kwaad doen in Gods ogen. Daarmee is het dan gezegd. Daarmee is eigenlijk alles gezegd.

Was dat alles helemaal Jorams eigen keus? Of was hij in feite een speelbal in de hand van zijn vrouw, zoals zijn schoonvader in verschillende opzichten ook een speelbal was in de hand van diens vrouw? Hoe dat ook zij, het ergste is dat hij doet wat kwaad is in Gods ogen. Kan het erger? Voor het eerst in de geschiedenis doet de Baälsdienst nu officieel zijn intrede in Juda en Jeruzalem. En met de komst van Baäl wordt de Heere, Israëls Jahwe, naar de rand geduwd. Voor Hem blijft er geen plaats meer over. Hij wordt vervangen door een andere god. In het noordelijke rijk regeert op dat moment ook een Joram. Hij is de zwager van de Joram uit Juda, broer van Athalia. En die Joram uit Israël had nadrukkelijk afstand genomen van de godsdienstige politiek van zijn vader en moeder. Hij had met de Baälsdienst gebroken (2 Kon. 3:2). En nu gaat de Joram uit Juda in

zijn rijk invoeren wat zijn zwager uitbant. Hoe bestaat het?

De ene Joram is zoon van de goddeloze Achab en die keert zich, althans ten dele, van de weg van zijn vader af. De andere Joram is de zoon van de godvrezende Josafat en hij begaat de zonde van de invoering van de gruwelijke Baälsdienst.

Dat zijn vrouw daarbij invloed heeft uitgeoefend staat wel vast. Waarom wordt anders nadrukkelijk vermeld dat de dochter van Achab Jorams vrouw was? Misschien zouden we ook met nadruk mogen zeggen dat zij de dochter van Izebel was. Uit 2 Kon. 11:18 weten we dat er in de tijd van Athalia een tempel van Baäl in Jeruzalem verrezen was. Nota bene! Zoiets was ook in Samaria gebeurd in de dagen van Achab. Wie zat daar toen achter? Niemand minder dan Izebel (1 Kon. 16:32). Moeder Izebel gaf het voorbeeld; dochter Athalia volgde dat voorbeeld.

P. den Butter

*"Omdat de Heere uw ziel
liefelijk omhelzen wil, daarom
maakt Hij dan eerst bedroefd
van geest, bedroefd naar God.
Vandaar de belofte: 'Zalig
die treuren, want zij zullen
vertroost worden.' Het zalige
ligt dus eigenlijk niet zozeer, en
zeker niet enkel en alleen, in het
treuren, maar in het geval, dat
zulke treurenden Sions zullen
vertroost worden."*

G. Wisse, De droefheid naar God.

De gelijkenis van de Zaaier

Bij de weg

De vier sprekers hebben ieder een gedeelte van de gelijkenis van de Zaaier behandeld. Ds. M. Vlietstra, oud- predikant van Werkendam, sprak over dat deel van de gelijkenis waarin het gaat over het zaad dat bij de weg gezaaid wordt. Hij wees erop dat het een groot voorrecht is te verkeren onder de prediking. God zendt verkondigers van de zeer blijde boodschap. Hij noemde het verkeren onder de prediking een vorm van verkiezing. Wie tweemaal per zondag een jaar lang naar de kerk gaat krijgt zo'n 300.000 woorden te horen. Het zaad dat valt op het harde veldpad is het beeld van oppervlakkige hoorders. Uit gewoonte gaan zij naar de kerk, er is geen biddende voorbereiding op de kerkgang. Onbewogen horen zij het Kerstevangelie of het Paasevangelie aan. Soms is er even een oppervlakkige indruk. Deze hoorders zijn mensen bij wie de duivel wegrukt wat in het hart gezaaid was, hoewel niet in het binnenste van het hart. Als u zo'n hoorder bent, ga zo niet verder. Schuil niet weg achter de duivel, u bent verantwoordelijk. De Heere heeft geen lust in de dood van de goddeloze en zondaar. Aan de voeten van Jezus worden alleen meevallers geboekt. Luister intens verder met een biddend hart.

Steenachtige plaatsen

Hierover sprak ds. L.W. van der Meij. Er zijn hoorders die iets weten van de liefde Gods, zij ontvangen het Woord terstond met vreugde. Bij christen uit de christenreis is dat anders: hij beefde vanwege het oordeel. De verloren zoon zuchtte onder de zonde en beleefde zijn rechteloosheid. 'Volgzaam' uit de christenreis lijkt op hoorders bij wie het Woord valt op steenachtige plaatsen. 'Volgzaam' wil gelukkig worden. Men is geraakt in het gevoelsleven, het hart is niet verbrijzeld. Het gevoel is het

bovenlaagje van het hart. Matthew Henry schrijft over mensen die het eten doorslikken maar niet kauwen. Schepen zonder ballast gaan sneller dan schepen die geladen zijn. Er is geen herkauwen met de reine dieren des velds. Het is het beeld van de moderne bekering: het moet snel, pakkend en flitsend zijn. Er is geen vast vertrouwen op Christus en vereniging met Hem. 'Volgzaam' keert terug na het geploeter in het moeras. De Kerk mag zingen: 't Is goed voor mij verdrukt te zijn geweest. Dat is niet aan Gods kind te danken maar aan de trouw des Heeren. Gods kind groeit op in ramp en tegenspoed.

Doornen

Ds. J.M.J. Kieviet sprak hierover. Ook hij verwees naar de christenreis: de zilvermijn waar Demas staat te nodigen om een kijkje te nemen. De Zaaier ziet uit naar vrucht. Toen er gezaaid werd, waren de doornen er al in de wortel. Die doornen verstikken het zaad. We worden geboren met een verdorven hart. De doornen komen vanzelf op. Er werd verwezen naar de rijke jongeling wat de verleiding van de rijkdom betreft. Doornen zijn ook de zorgvuldigheden van deze wereld: wat zullen we eten en drinken, wat zullen we doen en nalaten. Er valt ook te denken aan ons huis, onze auto en andere bezittingen. Daar is hoofd en hart vol van. Agur had de gevaren hiervan gezien. Wie veel heeft wil meer hebben. Wat een zorg kan het beheren van bezittingen met zich meebrengen. Dan zijn er nog de wellusten van dit leven: alles waar van te genieten valt. Doornen slokken je tijd op. Er is geen plaats voor het Woord. Laten we bedenken dat één ding nodig is. Bedenk hoeveel tijd er al verloren is gegaan. Zoek de Heere en leef!

Weltoebereide aarde

Ds. A. Hoekman nam het laatste deel van de gelijkenis van de Zaaier voor zijn rekening. Er is hoop omdat de Zaaier voortgaat met zaaien. De Zaaier ziet uit naar vrucht: die vrucht wordt getekend in het Oude en Nieuwe Testament: recht staan voor God en leven met God. Het is een eenzijdig Godswerk dat er goede aarde is. De Heere wederbaart harten. Vervolgens werden de eigenschappen, de werkzaamheden van de hoorders getekend. Zij nemen het Woord aan, verstaan het Woord en bewaren het Woord. Wie het Woord mag gaan verstaan beleeft een buitenstaander te zijn. Het oordeel mag aanvaard worden. Ook mag gehoord worden: Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven. Tenslotte werd gesproken over de vruchten die tot eer van God zijn: het belijden van de zonden, de strijd tegen de vijanden, het afstaan van ongerechtigheid, het gelijkvormig gemaakt worden aan Christus. Wijlen ds. Beekhuis stelde eens deze vraag: verspreiden wij de stank van Adam of de geur van Christus? Gods kind herkent iets van de eerste drie hoorders bij zichzelf. De vrucht die er mag zijn bij Gods kinderen is enkel genade. De Zaaier werkt dit. Uit genade mag er vrucht gedragen worden.

Terugblik

Het was goed bijeen te zijn in Werkendam. Het Woord stond centraal. Er was ruimschoots gelegenheid tot ontmoeting en gesprek. Het deed ons goed dat er ook enkele studenten uit Apeldoorn waren. Moge de Heere het zaaien van Zijn Woord met Zijn zegen bekronen onder jong en oud ook in onze kerken.

A. Van Heteren

*Er werd
verwezen
naar de rijke
jongeling
wat de
verleiding
van de rijkdom
betreft.*

Het avondmaalsformulier [29]

“Maar dit wordt ons, zeer geliefde broeders en zusters in de Heere, niet voorgehouden om de verslagen harten van de gelovigen kleinmoedig te maken, alsof niemand tot het Heilig Avondmaal des Heeren gaan mocht, dan die zonder enige zonde zou zijn...” Deze opbeurende woorden schrijft ons formulier nadat de tuchtwaardige zonden zijn opgesomd. Dieven en doodslagers, dronkaards en gierigaards zullen slechts na verootmoediging en bekering een plaats aan de tafel des Heeren mogen innemen. Want die tafel, door Christus ingesteld voor Zijn gelovigen, is heilig. En toch, hoe vreemd het ook klinkt, deze heilige dis wordt tegelijkertijd alleen voor zondaren opengesteld. Voor zondaren die in hun zonden en elenden tot Hem zich ter genezing wenden [Psalm 147].

Komen om...

Wel, in dat spoor vervolgt het formulier nu zijn vertroostende woorden. Gelet op het gebruikte woordje ‘want’ is het een nadere verklaring van wat zojuist is gezegd. *“Want wij komen niet tot dit Avondmaal om...”*

Ja, wat zijn eigenlijk de motieven om aan het Avondmaal te komen? Wat brengt mij aan de tafel? Wat belijdt ik in mijn toetreden tot de tafel des Heeren? Laat het duidelijk zijn, het formulier bedoelt hier vooral te zeggen wat de door de Heere bedoelde motieven zijn. Wat de oprechte, de door de Heilige Geest geleerde drijfveren zijn. Wat de Heere Zelf met Zijn inzet van dit sacrament bedoelt. En toch kan dat mijlenver verwijderd zijn van de motieven die avondmaalgangers in de praktijk hanteren.

Laten we het eens vergelijken met Gods gebod aan Israel om het heiligdom te bezoeken. We weten: het volk van het verbond was verplicht om op gezette tijden naar het huis van de Heere te gaan, oudtijds de tabernakel, later de tempel in Jeruzalem. *“De gezette hoogtijden des*

Heeren, welke gijlieden uitroepen zult, zullen heilige samenroepingen zijn”

[Lev. 23]. De Heere verplichtte het volk om daarheen te gaan. Hij had ook aangegeven hoe ze moesten gaan: in het besef van de heiligheid des Heeren en met een aan de Heere toegewijd hart. Trouwens, telkens als iemand zich naar het altaar begaf om verzoening voor begane zonden te doen, mocht dat niet anders dan met een boetvaardig en schuld bewust geweten. Maar hoe was de praktijk? De striemende woorden van de profeten zeggen ons genoeg. En de Heere Jezus achtte het nodig hun vermaan nog eens te herhalen: *“Dit volk nadert tot Mij met hun mond en eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich verre van mij”*

[Matth. 15: 8]. Het was er dikwijls ver vandaan, zoals de Heere het had bedoeld. Heel aangrijpend in dit verband is wel de gelijkenis van de Heere Jezus betreffende die twee mannen die allebei naar de tempel gaan. Zie die ene eens. Aan de buitenkant is te zien dat hij zich bewust is van zijn heiligheid en van zijn voorbeeldige leven. Dat laat hij, aangekomen bij het altaar, ook weten. *“Dank U, Heere, dat ik niet ben zoals de tollenaars en de zondaars. Ik vast tweemaal per week. Ik geef de tienden van alles wat ik bezit... Nog veel meer dan waartoe ik strikt genomen verplicht ben, doe ik...”* Wat bedoelde deze man met zijn gaan naar de tempel? Om openlijk te betuigen dat hij in zichzelf rechtvaardig was. Nee, niet geheel volmaakt misschien, maar wel bijna. Hij rechtvaardigde zichzelf en had ten diepste het bloed der verzoening niet nodig. En die ander? Die rechtvaardigde God. Die viel de Heere toe. Getuige zijn ootmoedig smeekgebed: *“O God, wees mij, de zondaar, genadig. Verzoen mijn zware schuld, die mij met schrik vervult. Bewijs mij Uw genade!”* En die laatste was een tollenaar.

Verleiding

Me dunkt een aangrijpende illustratie bij de woorden van ons for-

mulier. Wat bedoelt de Heere met Zijn roepen tot het sacrament? Wat is (om het met wijlen ds. N. de Jong te zeggen) de *“God-verheerlijkende en ziele-zaligende”* weg die de Heere wil? Welke is de godvruchtige gestalte in dezen? Deze: dat ik tot het Avondmaal niet kom om daarmee te betuigen dat ik in mezelf volkomen en rechtvaardig ben (zo deed de farizeeër), maar dat ik het leven buiten mezelf in het bloed van het offer zoek (zo deed de tollenaar). In de weg die de Heere Zelf heeft aangewezen. Het formulier zegt het nog anders: *“..aangezien wij ons leven buiten onszelf in Jezus Christus zoeken.”*

Ondertussen is die farizeeërs gestalte een regelrechte verleiding. Ook en juist voor Gods kinderen. Ik wil namelijk zo graag in mezelf opgebouwd worden. Ik, namelijk mijn oude mens, wil heel graag wat zijn, voor God en voor de mensen. Mijn vrome mens – en dat is dezelfde als mijn oude mens – wil zich laten gelden. En hij is bereid om daar zelfs het Avondmaal des Heeren voor te gebruiken. Ik moet er aan ontdekt worden dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont. En dat al mijn beste werken nog onvolkomen en met vuile zonden bevlekt zijn. Er is dus geen enkele reden om te pronken met mijn geestelijke staat en mijn vermeende stand. Ik moet leren wat Paulus had geleerd: alle dingen schade en drek achten, vergeleken met de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus.

Maar wie door genade dit nu heeft geleerd, voor hem of haar is het een uitnemende troost dat hij of zij voor de Heere ook niets behoeft mee te brengen. Ook niet naar Zijn tafel. Ik kom als het goed is tot Zijn dis op dezelfde wijze als ik in mijn vluchten tot Hem ging: *“moede kom ik, arm en naakt, tot de God die zalig maakt...”* Wat is het dan een buitengewoon voorrecht dat het niet hoeft. Dat ik tot het Avondmaal niet kom om daarmee iets te betuigen over mezelf – ook niet mijn zogenaamde armoede,

Aan de
buitenkant is
te zien dat hij
zich bewust
is van zijn
heiligheid
en van zijn
voorbeeldige
leven.

waarmee ik heimelijk rijk kan zijn. Welnee, aan de vertroosting van de Heere, al dan niet aan Zijn tafel, gaat geen enkele gestalte vooraf dan alleen mijn vleselijke wanstaltigheid! En daar is niets aan om mee te pronken. Daar hoef ik me alleen maar voor te schamen. En het te belijden. Zo heb ik ook geen reden om op een ander neer te zien. De farizeëersgestalte zij verre van mij. In zijn boekje *'De Leer des heils'* vraagt Kohlbrugge: *"Wat heeft de Heere dus met het Avondmaal voor de Zijnen geschonken?"* Hij geeft het volgende antwoord: *"Een steeds te herhalen verbindingsmiddel voor de Zijnen in Hem, om van Zijn liefde zo vervuld te zijn, dat zij van zichzelf erkennen: 'Ik ben een arme zondaar, maar heb kwijschelding van mijn zonden in Zijn bloed. Ik ben des doods schuldig, heb echter eeuwig leven in Zijn leven door de Heilige Geest, en mijn broeder ginds is de verlost mijns Heeren.' Zo werkt de Geest, opdat alle hoogmoed en eigenliefde in een iegelijk verbroken zij en wij eendrachtig, met terzijdestelling van alle eigenliefde, twist en gekijf, also gezind zijn jegens elkaar als onze Heere is jegens ons."*

Buiten onszelf

Het geheim van dit alles is: ik heb niets in mezelf te zoeken, omdat er in mijzelf ook niets te vinden is. Niets wat voor God of mensen reden tot verheffing geeft. Wat ik heb, dat heb ik buiten mezelf. Zo zegt ons formulier het ook heel treffend: *"integendeel, aangezien wij ons leven buiten onszelf in Jezus Christus zoeken..."*

Ik erken van harte: Gods kinderen hebben bevindelijke kennis. Er is in hun leven heel wat gebeurd. Ze zijn door Gods genade wederom geboren. Dat betekent dat ze van dood levend gemaakt zijn. Hun verstand is krachtig door de Heilige Geest verlicht. Daardoor gingen ze onderscheiden de dingen die van de Geest van God zijn. De Heere heeft hun hart, dat gesloten is, geopend. Hun wil die boos was, heeft Hij veranderd, zodat zij in beginsel gingen willen wat God wil. Er is een nieuw levensbeginsel ontstaan. De richting van hun leven is 180 graden omgekeerd. Beking en geloof zijn hun

geschonken. En radicaal anders dan voorheen brengen ze nu als een goede boom goede vruchten voort. Jawel, het mag allemaal waar zijn. En het is ook waar. Want het is het werk van God in hun harten. Van binnen (en diensengevolge ook van buiten) zijn ze veranderd. Fundamenteel veranderd. Ze zijn niet alleen maar meer oude mens, ze zijn nu in Christus een nieuwe mens, hoewel de oude zich nog duchtig laat gelden. Er is veel veranderd dus. Het meest belangrijke is veranderd. En toch – ondanks dat alles hebben ze het nieuwe leven niet in (!) zichzelf maar buiten (!) zichzelf. En daar zoeken ze het ook. Dat nieuwe leven heeft namelijk een Naam. En dat is niet hun eigen naam, maar het is de Naam van hun lieve Heere en Zaligmaker, Jezus Christus. Als het over het nieuwe leven gaat, dan is hun belijdenis: *"Jezus, leven van mijn leven, Jezus dood van mijne dood..."* Dat nieuwe leven is immers geen ander leven dan wat op Pasen is geopenbaard. Het leven van Hem

die heeft gezegd: *"Ik leef en gij zult leven!"*

Laten we daar volgende keer nog maar eens verder over nadenken, aan de hand van ons formulier. Met het oog daarop geef ik u nog een woord van Luther mee, een Paaswoord: *"God heeft Christus op geen andere wijze aan de wereld kunnen geven, dan door Hem in het Woord te besluiten en alzo aan ieder voor te stellen. Anders was Christus voor Zichzelf alleen en ons onbekend gebleven. Dan was Hij alleen voor Zichzelf gestorven. Maar als het Woord ons Christus voordraagt, draagt het ons Hem voor, die dood, zonde en duivel overwonnen heeft. Daarom hij die dat aanneemt en vasthoudt, neemt Christus aan en houdt Hem vast en alzo verkrijgt hij door het Woord het voorrecht dat hij voor eeuwig van de dood verlost wordt. Zo is het een woord des levens, en is het waar dat gij die het houdt, de dood niet zult zien in eeuwigheid. Want Hij heeft gezegd: Ik leef en gij zult leven!"*

J.M.J. Kieviet

En radicaal anders dan voorheen brengen ze nu als een goede boom goede vruchten voort.

Persberichten

Haamstedeconferentie

De zgn. Haamstedeconferentie zal dit jaar D.V. wederom worden gehouden in het conferentieoord "Menorode" te Elspeet.

De data voor de conferentie in 2010 zijn D.V. 30, 31 augustus en 1 september. De volgende sprekers hopen op de a.s. conferentie het woord te voeren:

Ds. W. Visscher hoopt de opening te verrichten;

Prof Dr. W. op 't Hof verzorgt een kerkhistorische lezing;

Dr. R. Seldenrijk neemt de pastorale lezing voor zijn rekening;

Ds. J. Westerink zal in een tweetal ochtendlezingen ingaan op een bijbels persoon;

Ds. L.J. Geluk houdt een lezing over het onderwerp: "kerkzijn in deze tijd"

Ds. J.M.J. Kieviet zal een homiletische lezing verzorgen;

Dr. W. van Vlastuin zal een tweetal avondlezingen houden;

Ds. J. van Dijk hoopt met een

slotpreek de conferentie af te sluiten.

Nadere informatie over de conferentie: 0187-483071 of email: adevisser@klikSAFE.nl.

Studeren aan de Theologische Universiteit Apeldoorn

Het college van hoogleraren van de Theologische Universiteit te Apeldoorn nodigt belangstellenden, die theologie willen studeren, uit zich in te laten schrijven. Voor inschrijving wordt gevraagd een eindexamen VWO of een propedeuse HBO. Ook vragen wij instemming met de gereformeerde belijdenis.

De studie theologie duurt zes jaar.

De klassieke talen zijn daarvoor niet langer een instroomeis.

De nadruk op het onderwijs in de brontalen vinden wij echter blijvend van belang, omdat alleen zo verdieping en verbreding van de kennis van de Bijbel en van de theologische traditie goed tot

zijn recht kan komen. Dit uitgangspunt is leidend voor het zesjarig studietraject, met een bachelorfase van drie jaar en een masterfase van eveneens drie jaar. Zo worden aanstaande theologen toegerust om zelfstandig vanuit de grondtalen het evangelie te

kunnen doorgeven en in kerk en wetenschap optimaal werkzaam te kunnen zijn. Tevens staat het verbinden van de wetenschappelijke kwaliteit aan een gedegen beroepsmatige toerusting centraal in de opleiding. Informatie over de opleiding of

over de inschrijving kunt u opvragen bij de studieadviseur, Wilma van der Zande-de Roo, tel. 055-577 57 09, jwvanderzande@tua.nl. Zie ook de informatie op onze website www.tua.nl

Boekbesprekingen

Jaarboek van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland 2009, onder redactie van ds. G.P.M. van der Linden, ds. D. Quant, drs. R.W.J. Soeters en ds. H.J.Th. Velema, € 12,90, Uitgave Buiten & Schipperheijn, Amsterdam, ISBN 978-90-5881-426-5.

Allerlei nuttige gegevens staan in het jaarboek opgetekend. Ook in het jaar 2009 is het ledental van onze kerken weer gedaald met 289 leden. Dat is een droevige zaak. Maar belangrijker dan cijfers is de geestelijke groei. De HEERE gaat door met Zijn Kerkvergaderend werk ook in onze tijd. De HEERE volvoert Zijn welbehagen. Uiter-

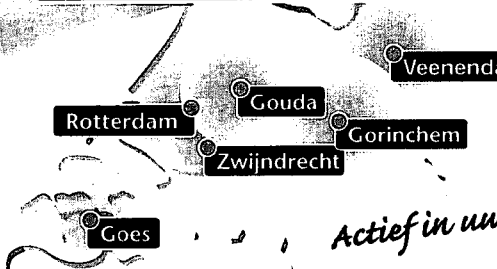
aard heb ik veel waardering voor het samenstellen van dit jaarboek. Het zal door velen geraadpleegd en gebruikt worden.

Dr. P.C. Oele, Ware wijsheid, Inleiding in de wereld van geloof en wijsbegeerte, gebonden, 311 blz., € 18,90, Uitgave De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-2992-1. Wijsbegeerte wordt ook filosofie genoemd. Het boek is bedoeld als een kennismaking met de westerse filosofie. De grote lijnen in de geschiedenis van de wijsbegeerte worden getekend. Een schets wordt gegeven van de voornaamste vertegenwoordigers van denkrichtingen te beginnen bij Socrates, Plato en Aristoteles. Het gaat de auteur om de relatie tussen geloof en de menselijke rede. De menselijke rede kan in dienst staan van het geloof, maar in veel gevallen onderwerpt zich de menselijke rede niet aan God en Zijn Woord, maar verzet zich daar juist tegen. In het slothoofdstuk is aangegeven dat de ware wijs-

heid alleen verkregen kan worden in de 'vreze des Heeren' die in de Bijbel het beginsel van de wijsheid genoemd wordt. In kort bestek wordt veel geboden. Een aanrader voor hen die kennis willen nemen van de hoofdlijnen in de geschiedenis van de westerse filosofie.

L.J. van Valen Geworteld in Zijn liefde. Leven en werk van Andrew Murray, paperback, 419 blz., € 19,90, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-0765-3. Het gedachtegoed van Murray is een van de wortels van de theologie van de Pinksterbeweging. Johan Maasbach heeft veel boeken van Murray in Nederland uitgegeven. Dat zou een teken aan de wand moeten zijn. Van Valen heeft het leven en de arbeid van Murray uitgebreid beschreven. In het laatste hoofdstuk geeft hij aan dat de opvattingen van Murray in bepaalde opzichten niet stroken met die van de reformatie. Onzes inziens had de kritiek die klinkt aan het eind van het boek al eerder

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos

THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

werken bij Driestar Educatief

IS TOP!

KOM NAAR
ONZE INFO-
BIJeenkomst

op DV 26 mei om 19.30 uur.

Tijdens deze bijeenkomst:

- Informatie over onze organisatie, de arbeidsvoorwaarden en de functies
- Gesprekken met leidinggevenden en medewerkers
- Rondleiding en informeel samenzijn

Meer informatie en aanmelding:
www.driestar-educatief.nl

Driestar educatief

TALENT IN ONTWIKKELING

Gouda tel (0182) 54 03 33 www.driestar-educatief.nl

in het boek duidelijk verwoord moeten worden. Het ijveren van Murray voor zending onder de zwarte bevolking van Zuid-Afrika valt te waarderen. Wat de heiliging betreft is er sprake van een groot activisme en triomfalisme. Voor Murray is de rechtvaardiging door het geloof slechts het begin van het geestelijke leven. Wie daarin blijft steken leeft onder de maat. Murray spreekt over het zogenaamde overwinningsleven waarin de christen de klacht over de zonde achter zich laat. Onzes inziens is het gereformeerd om te stellen dat er niet geroemd moet worden in de vruchten van de Geest, maar er dient geroemd te worden in het bloed van Christus.

Ds. A.C. Uitslag, Thuis in de wereld!?, wereldgelijkvormigheid in de gereformeerde gezindte, gebonden, 163 blz., € 13,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2227-9. De auteur wil door middel van dit boek de gereformeerde gezindte een spiegel voorhouden. Eerlijk wordt de vinger gelegd bij diverse vormen van wereldgelijkvormigheid. Hiermee bedoelt de schrijver een bewustwordingsproces op gang te brengen. Veel wordt aan de orde gesteld: hebzucht, kleding, media, vrijetijdsbesteding, mobieltjes, muziek etc. Er is sprake van toenemende aanpassing aan de wereld en haar leefwijze. Terecht wordt ook de vinger gelegd bij verschuivingen in geloofsbeleving en prediking. We lezen op blz. 130 "Vroeger kon bijna niemand behouden worden. Vandaag lijkt niemand meer verloren te kunnen gaan. Dat geldt ongeacht het kerkgenootschap. Tot in de zwaarste kringen toe wordt er wel een tekst gevonden of een gebeurtenis op zo'n wijze geduid, dat een geliefde toch nog goed weg is." Aan het slot van het boek wordt geschreven over het vreemdelings-

schap. Dat wordt werkelijkheid als de Heere het wonder van de wedergeboorte werkt. Dan wordt de brug naar de wereld daadwerkelijk opgehaald. Dan worden de dingen gezocht die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods. Aan het einde van elk hoofdstuk staan gespreksvragen en stellingen die

dienstbaar zijn om de stof verder te overdenken. De auteur vertelt meerdere dingen uit zijn persoonlijke en ambtelijke ervaring op een (te) herkenbare wijze. Men kan goed gebruik maken van dit boek om na te denken over de aangesneden zaken zonder het in alles eens te zijn met de schrijver.

Friedensstimme

Op Zijn
Woord

"Een kinderkamp in Rusland? Niet nodig!"

Elk jaar bezoeken 15.000 kinderen in Rusland een kinderkamp. Ze horen daar dat God hen roept om Hem te dienen. Dit jaar wil Friedensstimme opnieuw veel kinderen op kamp laten gaan. Omdat het nodig is dat Gods Woord ook in hun leven werkt. U kunt daarbij helpen. Door uw gebed en gaven. Uw bijdrage is welkom op: GIRO 41 32 334.

Postbus 15 | 2800 AA Gouda | T 0182 - 538 544 | www.friedensstimme.nl

Dank u wel voor
de kinderbijbel!

Mag ik ook nog
een psalmboek?

Wartena

(tussen Grou en Eernewoude)

4pers. appartement

compleet ingericht, bij boerderij
vrij zicht op water en weilanden,
tel: 0582552648

Stichting China
Veenendaal

Stort uw bijdrage op

rekening 32 06 66
t.n.v. Stichting China
Postbus 1150
3900 BD Veenendaal

Stichting steun
**Messias
belijdende
Joden**

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentevond
of verenigingsavond

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting
Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van
"Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 12,50 per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde
Staten en Canada 10 dollar per jaar.
Advertenties € 0,35 (ex. BTW) per mm
met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Voor iedere gelegenheid damesmode,
juniormode en herenmode

Nieuw: shop
modemerken online:
www.kleinkleding.nl
Gratis verzending

Unieke collectie
trouwkostuums

Ook verhuur van jacquets

KLEIN
K L E D I N G

Sliedrecht Kerkbuurt - 0184 49 10 10 • ma. gesloten - do. koopavond

**Kinderen willen
leren en lezen**

Kinderbijbels spreken
een heldere taal.
Uw gift helpt hierbij.

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

3473. 76. 029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen
Voor info: 06-200 13 173 of www.hudsonstaylor.nl

圣经文字